

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. D. Ioannis Ivsti Lanspergii, Natione Bavari, Illvminati
Ac Religiosissimi viri, Carthusiae Coloniensis ante annos
centum Vicarii, & Magistri Nouitiorum laudatissimi Opera**

In Qvinque Tomos Distributa, à mendis expurgata, veteri integritati
restituta, & indicibus locupletata

De Sanctis

Landsberg, Johannes Justus

Coloniae Agrippinae, Anno M.DC.XXX

Feria II. post Pentecosten Paraphrasis in Lectionem Actor. X.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-47060](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-47060)

ſu. Ego quoque in interitu veſtro ridebo, & ſub ſannabo. cum vobis id quod timebatis, ſuerit. Cum irruerit repētina calamitas & interitus quaſi i empeſtas ingruerit: Quādo venerit ſuper vos tribulatio & anguſtia. Tunc iruocabunt me, & non exaudiam, ma- ne cenſurgens. & non inuenient me, eo quod exoſam habuerint diſciplinam, & timorē Domini non ſuſceperint. Comedent igitur fructuſ via ſua, & conſilijs ſuis ſaturabuntur. Quod à nobis auertat clementia Saluatoris noſtri Dei. Qui cum Patre & Spiritu ſancto viuūt & regnat, per omnia ſecula ſeculorum, Amen.

FERIA II. POST SOLENNITATEM PENTE-
coſtes Lectio Acto. X.

Aperiens Petrus os ſuum dixit. Viri fratres, & patres, nobis præcepit Dominus prædicare populo & teſtificari, quia ipſe eſt qui conſtitutus eſt à Deo iudex viuorum & mortuorum. Huic omnes propheta teſtimonium perhibent, remiſſionem peccatorum accipere per nomen eius, omnes qui credunt in eum. Ad hæc loquente Petro verba hæc, cecidit Spiritus ſanctus ſuper omnes qui audiebant verbum. Et obſtupuerunt ex circumciſione fideles, qui venerant cum Petro, quia & in nationes gratia Spiritus ſancti effuſa eſt. Audiebant enim illos loquentes linguis, & magnificabant Deum. Tunc reſpondit Petrus. Nunquid aquam quis prohibere poteſt, ut non baptizentur hi, qui Spiritum ſanctum acceperunt ſicut & nos? Et iuſſit eos baptizari in nomine Domini noſtri Jeſu Chriſti.

PARAPHRASIS IN EANDEM LECTIONEM.

Poſtquam Apoſtoli receperunt Spiritum ſanctum, augebatur quotidie credentium numerus. Nam & Cornelius Centurio cum omni domo & familia ſua, vocatiſq; ad ſe neceſſarijs & amicis, ex Ioppe accerſuit Petrum Apoſtolum, qui ſibi ac ſuis, iuxta reuelationem per angelum ſibi factam, viam annunciaret ſalutis. Quod ubi Petrus adueniens eſſet facturus, aperiens os ſuum, dixit: Viri fratres & patres, nobis præcepit Dominus prædicare populo dicens: *Euntes in mundum vniuerſum, prædicare Euangelium omni creature: & teſtificari, quia ipſe eſt, qui etiam ſecundum naturam humanam conſtitutus eſt iudex viuorum & mortuorum.* Apparens namque poſt reſurrectionem Apoſtoliſ Jeſus: *Data, inquit, eſt mihi omnis poteſtas in celo & in terra.* Et ante paſſionem idem de Patre loquens, dicit: *Poteſtatem dedit ei, id eſt, Filio Pater & iudicium facere, quia Filius hominis eſt. Neque enim Pater iudicat quemquam, ſed iudicium omne dedit Filio.* Huic Chriſto Domino omnes Propheta qui eundem præceſſerunt, teſtimoniū perhibent hoc, puta, vt omnes qui credunt in ipſum, remiſſionem accipiant per nomen eius. Hoc, inquit, teſtimonium adferunt Chriſto omnes propheta credentes vniuerſos iuſtificari per nomen eius, hoc eſt, per fidem & inuocationem nominis eius. Hæc ita Petro loquente, interim cecidit, id eſt, ſubito venit Spiritus ſanctus ſuper omnes qui audiebant verbum, hoc eſt, ſuper

Aſtor. 2. 4.
Acto. 9.
Acto. 9.
Marc. 16.
Math. 28.
Ioan. 5.

Judai vtrigē-
tiles habue-
runt despe-
ctui.

1. Cor. 1.
Baptizati
quoniam fue-
runt in nomi-
ne Christi.
Matth. 28.

Ioan. 8.
Numer. 23.

Cornelium & super illos, quos aduocauerat presentes. Descendit autem hanc dubium in specie aliqua visibili aut sensibili Spiritus sanctus, quamuis in qua descenderit specie, sit incertum. Hoc viso obstupuerunt qui ex circum-
fusione erant fideles, qui cum Petro aduenerant, præ admiratione, quod na-
tiones seu in Gentes gratia quoque Spiritus sancti diffunderetur, cum a-
bundantia tanta & miraculosa sui ostentatione. Consueuerunt enim sem-
per Gentes Iudæi despiciere, tãquam idololatrias & homines sine Deo, se ve-
ro efferre quasi Dei cultores. Quapropter sibiipsis nimium haud raro tribo-
erunt de conuersione sui ad Christum, quasi propter legis obseruatiam, de-
per bona opera in Iudæismo facta, meruerint (quod falsum erat) ad fidem
Euangelicam conuerti. Cùm itaque parem gratiam viderent effundi in Gen-
tes, qui idolis iam dudum sacrificauerant, stupebant præ admiratione diuini-
tatis benignitatis & largitatis. Audiebant enim & illos loquentes varijs lin-
guis, quomodo in die Pentecostes locuti fuerant Apostoli. Quamobrem, ut
dixi, admirabantur magnificantes Deum. Tunc respondit illis qui ex cir-
cuncisione aduenerant admirantibus Petrus: Nunquid aquam quis prohibe-
re potest, ut non baptizetur hi qui Spiritum sanctum acceperunt sicut &
nos? Receperant hi ex gentibus conuersi reuera Spiritum sanctum in signo
exteriori, donumque linguarum sicut Apostoli, licet non in tanta plenitudi-
ne, quanta Apostoli: ideo non erant à baptismo procludendi, quos Spiritus
sanctus Christus dignatus fuerat. Quapropter Petrus iussit eos baptizari in
nomine Domini nostri Iesu Christi. Non baptizabant Apostoli impediri
verbo prædicationis, cui magis ut iustus insistebant, per discipulos suos nu-
mèter conuersos baptizantes. Hoc namque & Apostolus Paulus fecit, dicens:
Non enim misit me Christus baptizare, sed euangelizare. Obserua tamen
hic, quod perhibentur baptizari in nomine Domini, hoc est, in nomine Ie-
su. Quocirca non immerito quis dubitet, cur Apostoli in nomine Iesu bap-
tizauerint, cum illis sit dictum: *Ite docete omnes gentes, baptizantes eos in
nomine Patris & Filij & Spiritus sancti.* Verum absque dubio putandi sunt
Apostoli familiari consilio Spiritus sancti illuminati, ut in principio ad
tempus aliquod baptizarent in nomine Iesu, propter gloriam Christi in
principio nascentis Ecclesie magis exaltandam. Sunt tamen qui hodie huius
ritum baptizandi in nomine Domini Iesu, aut in nomine Iesu, aut Chri-
sti dicerent non esse baptismum, quamuis alijs aliud placeat. Obseruat-
dum quoque est hic Cornelium, & eos qui cum illo erant, Spiritum sanctum
recepisse antequam baptizarentur, fide nimirum purificante corda eorum,
& quia parati accinctique erant expectantes baptismum.

EXEGESIS EVANGELII EIVSDEM

secundæ feriæ post solennitatem Pentecostes,

Ioannis tertio.

ANTE verba Evangelij hodierni Christus cum Nicodemo tractans
dixerat: *Sicut Moyses exaltauit serpente[m] in deserto, ita exaltari oportet Fi-
lium hominis, ut omnis qui credit in ipsum, non pereat, sed habeat vitam æter-
nam.* Huius rationem quasi nunc assignaturus, in hæc verba quæ hodie ab
initio leguntur Evangelij, continuat: *Sic enim Deus dilexit, &c. Poterat*

vim obijci in præcedentibus verbis: Cur exaltari oporteat Filium hominis, & cur in illum credi, cum in neminem sic credendum, nisi in Deum? Huic ut quæstioni fatisceret, Christus humiliter de se loquens, ostendit Filium hominis non hominem tantum, sed modestè, & quasi clanculum hoc ipsum quoque insinuat, ut Filius hominis idem intelligatur, qui & vnigenitus sic Filius Dei, quem Deus dederit ex dilectione, ut in mundi salutem exaltaretur ad modum serpentis in cruce, ut quisquis fide in illum intruens, ipsum Salvatorem credens non pereat, sed habeat vitam æternam. Dicit itaque:

Sic Deus dilexit mundum, ut Filium suum vnigenitum daret, ut omnis qui credit in illum, non pereat, sed habeat vitam æternam.

Mundus in triplici accipitur differentia. Est namque mundus, cuius Deus creator est: est mundus, cuius est redemptor: & est mundus, cuius diabolus princeps & rector est. Primo accipitur modo, ubi in Ioanne scriptum est: *In mundo erat, & mundus per ipsum factus est.* Hic mundus Dei est semper, nunquam diaboli. Secundo modo accipitur: Sic Deus dilexit mundum, &c. Ideo enim quia dilexit, redimere statuit. Est ergo mundus hic fidelium vniuersitas: quod alibi quoque pari modo indicat, dicens: *Panis quem ego dabo, caro mea est pro mundi vita.* Et in Apocalypsi: *Factum est regnum huius mundi Domini & Christi eius qui regnabit in secula seculorum.* Tertius mundus, est, vniuersitas malorum. Huius princeps & rector est diabolus, de quo Christus: *Nunc, inquit, princeps huius mundi eijcietur foras.* De hoc quoque mundo intelligitur, quod Christus dixit: *Non potest mundus odisse vos. Me autem odit, quia ego perhibeo testimonium de eo, quod opera eius mala sunt.* Et illud: *Nolite diligere mundum neque ea que in mundo sunt. Nam si quis diligit mundum, non est charitas Patris in illo.* Itaq; hic secundo accipitur modo, cum dicitur: Sic Deus dilexit mundum, id est, vniuersitatem fidelium, ut Filium suum vnigenitum daret. Vide quanta efficacia verborum. Nihil est quod hominem adeo inuitat, adeo allicit, adeoq; trahit atque amor. Nihil igitur in excitationem nostri validius, nihil quod accendat nos ad redamandum, posset dici efficacius, quam, sic Deus dilexit mundum. Sicut Moses exaltauit serpentem in deserto, ita exaltari in cruce oportet Filium hominis. Quare ô Domine oportet te exaltari? Quia nolo te perire. Sanguine te meo redimam oportet. Tu enim vulneratus es peccato & à serpente læsus. Et ego vulnerabor propter iniquitates tuas. Atterar propter scelera tua, ut tu meo liuore saneris. Neq; enim leuis mihi causa est tui saluatio, aut tui perditio. Nolo ergo mortem peccatorum: quandoquidem Deus Pater meus, adeo dilexit mundum, ut Filium suum vnigenitum daret in mortem, ut omnis qui credit in illum, non pereat, sed habeat vitam æternam.

Mundum sumi tunc etiam.

Ioan. 1.
Ioan. 3.

Ioan. 6.
Apoc. 11.

Ioan. 11.
Ioan. 7.

1. Ioan. 2.

Amore nihil esse validius.

Esai. 53.

Ezech. 11.

git?

Amari à Deo
quid sit.

git profus nihil. Neque enim ut à nobis quid accipiat nos diligit, sed ut largiatur nobis tam dona sua, quam seipsum, amat nos. Causa itaque quare dona & beneficia sua nobis confert, est, quia amat nos. Sed expende quid sit amari à Deo. Nunquid non permagnum foret, si vel de nobis cogitaret Deus? Præclarum habetur, gratissimum atque gloriabundum videtur nobis, nostri esse memoriam apud regem & principem. Quid de Deo sentiendum, cuius tanta est charitas erga nos, ut suum vnigenitum malit dare in mortem, quam nos non liberare à morte? Est autem amor Dei liberalissimus, quia nos amat, non propter se, sed propter commodum nostrum. Neque sibi amando acquirere aliquid querit, sed quod bonum ipse est, nobis communicare. Porro alia hominibus est amandi ratio Deum. Homo enim amando in suo opere intendit aliquid boni impetrare, quod vel præcipue querit, aut saltem (id est ordinate) propter Deum. Sic Deus, inquit, dilexit mundum, hoc est, tam vehementer, tam potenter quæ dilexit, ut non solum hoc quod grauissimum, sed etiam quod irrationabile videbatur, ageret, Filium suum vnigenitum dans in mortem & seruum nequam liberans. Est igitur Dei amor erga nos magnus, quod quadrifariam potest ostendi. Primo inspicere eum, & quis sit qui te diligit, expende. Inuenies enim immensum & infinitum, nempe Deum. O quam iucundum & gaudiosum est amari à Deo, o quam nobile ac præstans est in gratia esse Dei Omnipotentis. Secundo sequet amoris magnitudo diuini ex vilitate amari, hoc est, hominis qui inquinatus est totus, & amari indignus. Tertio, eius magnitudo manifestatur ex dono dato, hoc est, ex magnitudine doni. Sic dilexit, inquit, Deus mundum ut vnigenitum suum daret. Quarto, magnitudo diuini amoris apparet ex magnitudine fructus. Hic enim haudquaquam est exiguus, sed tantus, ut ex eius nobis amore proveniat non solum non perire, sed vitam etiam habere æternam. Ita enim sequitur: Ut omnis qui credit in ipsum, non pereat, sed habeat vitam æternam. Obserua quod non dicit: Omnis qui credit ei, aut qui credit eum. Hoc enim modo multi crediderunt Christo, multi etiam Christum crediderunt, qui tamen non obtinuerunt vitam æternam. Hoc etiam modo hæretici credunt Christum fuisse, & sic locutum fuisse. Credunt etiam Christo, ut omnia quæ dixit, verè locutus sit (hæc namque est hæreticorum fides, quæ eos haudquaquam saluabit, quando quidem hæc fides per dilectionem non operatur) sed dicit: Ut omnis qui credit in ipsum, non pereat. Aliud namque est ipsum aut ipsi credere, aliud in ipsum credere. In ipsum credere, non solum fides, sed est etiam cum fide motus charitatis in Deum. In Christum itaque credit, qui charitatem habet. Est itaque credere in Deum, quasi credendo tendere in Deum.

Amoris Dei
erga nos ma-
gnitudo ex
quatuor con-
sideratur.

Galat. 5.

Credere in
Deo quid sit.

Non enim misit Deus Filium suum, ut iudicet mundum, sed ut saluetur mundus per ipsum.

Lucæ 9.

Augustin.

Non ad hoc Iesus in primo venit aduentu, ut peccato nos obrutos opprimeret, sed venit filius hominis querere & saluum facere quod perierat. Hæc circo dicitur est Saluator mundi, ut mundum saluet. Quantum in medico est, venit sanare ægrotos. Tu igitur te ipsum interimis, si præcepta seruare non vis medici. Christus venit ad salutem omnium. Si tu saluari cupis, auferat verba

verbis Christi. Si vis, inquit, ad vitam ingredi, serua mandata. In tuo nunc est arbitrio, si velis saluus fieri. Omnia tibi parata sunt remedia salutis, modo illis vii volueris. Hæc si neglexeris, non habes, quod conueraris, nisi contra teipsum.

Qui credit in eum, non iudicatur.

Qui credit in Christum, hic ex fide iam habet vnde fit saluus. Credit enim quod paulo ante Christus præmonuit: *Nisi quis renatus fuerit ex aqua & Spiritu sancto, non potest introire in regnum Dei, & festinat renasci.* Non igitur iudicabitur ad condemnationem. Iudicantur tamen hic omnes iudicio discretionis. Discernitur enim hic inter bonos, meliores, & optimos: discernitur quoque inter bonos & malos & pessimos. Hic tamen qui credit in Christum, non iudicabitur, id est, non condemnabitur. Quamdiu enim credit in eum, fidem habet charitate viuente, vt eius in quem credit & optet honorem, & velit voluntatem. Quamdiu ergo hoc modo credit in eum, certum est, vt alibi dicitur, in iudicium eum non venire, sed transire à morte ad vitam. Hæc omnia de fide viuæ & formata, quæ per dilectionem operatur, intelliguntur.

Qui autem non credit in eum, iam iudicatus est, quia non credit in nomine vnigeniti Filij Dei.

Nondum apparuit iudicium, & iam factum est iudicium, quia qui non credit in eum hic iam habet in se causam, quare damnandus sit. Circumfert enim, vt dici solet, sicut fur funem in collo secum suæ damnationis causam, quia non credit in nomine Filij Dei. Sicut Adam eodem die quo comedit de ligno prohibito, mortuus est, hoc est, morti deputatus, iuxta illud: *In quantumque homo comederit, morte morietur.* Sic is qui non credit in Christum, iudicatus est, id est, iudicio damnationis deputatus, quia non credit in nomine Filij Dei, in quo solo est salus. Itaque iudicatum esse, est iuxta sua demerita in presentiarum damnationis reum esse. Nouit enim Dominus qui sunt eius, hoc est, eos qui ad se pertinent. Nouit modo qui pertineant ad coronam, nouit etiam qui permaneant ad flammam. Satis, inquit, iam iudicatus est, qui in hac vita nunquam habuit vnde potuisset saluari. Qui enim fidem non habet, nunquam salutis portam intrauit. Nunquam accepit vnde illi spes foret salutis. Manifestam indubitatamque igitur habet rationem damnationis, vt pote in qua natus est, quam nunquam insuper exiit. Huius autem est causa, quia non credit in nomine vnigeniti Filij Dei, in quod si semel credidisset, confortem se æternæ fecisset salutis. In hoc enim solo nomine est salus. *Neque enim datum est sub celo nomen aliud hominibus, in quo oporteat nomen fieri.* Si hic obijciatur de paruulis baptizatis ante rationis vsum, necdum ad credendum idoneis quia non crediderunt. Nunquid ergo licet baptizati sint, non erunt salui? Erunt. Virtus enim sacramenti & fides, responsionesque offerentium, quæ ipsorum nomine fiunt, saluabit eos: vnde in numero computantur credentium. Si enim alienum peccatum, puta Adæ, sufficiebat eis, cum nondum nati, nec ad peccandum idonei essent, ad damnationem, quomodo non etiam aliena fides, quamdiu ad credendum nondum sunt apti, eis prodesset ad salutem?

Sciendum præterea, & aliter hæc verba possit intelligi. Si quidem cum Dominus dicat: Qui autem non credit, iam iudicatus est, dicit semel eum iudicatum. Vbi? In Patre suo, in primo peccatore antecessore suo. Quando enim ille iudicatus, & è paradiso eiectus est, tunc etiam in illo omnes sunt iudicaturi, qui sunt de femine eius. Quicumque igitur in eo, hoc est, in Adam expulsus est, nisi credat in nomine Filij Dei, nisi credat velitque renasci denno, p[er]ta ex aqua & Spiritu sancto, expulsus & iudicatus manebit in æternum foris. Quicumque autem sic non credens, expulsus, & in generali massa iudicatus est, non propterea minus iudicabitur in sua etiam persona. Quia sicut non dictum est: Qui credit in eum non est iudicatus, sed non iudicabitur. Iudicatus enim semel est, dum esset in lumbis Adæ patris sui, sententia illa generali. At ubi credit postea, ubi fuerit baptizatus, non iudicabitur in sua persona, quia credit in nomine Filij Dei. Sic etiam non dicit: Qui non credit, iudicabitur, sed iudicatus est. Itaque qui non credit, iudicatus est in massa generali, & iudicabitur nihilominus in sua persona de perfidia sua, hoc est, de reproba omni vita sua. Quamdiu enim in eo est perfidia, quamdiu in eo non est fides, peccata eius omnia sunt super eum: pro quibus eum iudicari oportet.

Hoc est autem iudicium, quia lux venit in mundum, & dilexerunt homines magis tenebras, quam lucem. Erant enim eorum mala opera.

Hæc est, inquit, ratio iudicij, vel inde apparet iustitia, quod infideles & impij merito iudicabuntur, quia inexcusabiles sunt, & illorum damnatio iusta est. *Venit enim lux in mundum. & dilexerunt homines magis tenebras, quam lucem.* Nemo per ignorantiam se potest excusare, quia lux venit in mundum omnibus lucens, & viam veritatis docens. Præcesserunt luminaria multa verbo & vita lucentia, atque mundo, ut suam nuditatem vilitatemque agnosceret, suadentia. Prædicabant ut suum resumerent homines vestitum, suamque ornatum. Multi enim iusti ante legem & sub lege Christum præcesserunt, qui satagebant populum in viam veritatis & in Dei veri cognitionem cultumque reducere. At dilexerunt homines tenebras magis quam lucem: imo & iuxta parabolam Evangelicam, quosdam eorum percusserunt, quosdam lapidauerunt, & quosdam occiderunt, tandem lux ipsa Christus venit. Dicebat enim Pater: Verebuntur Filium meum. Venit lux Christus. Prædicavit mundo poenitentiam, prædicavit regnum cælorum, vocavit eos ad suave iugum amoris, & onus suum leue (quod suis imponere solet) amplexandum. Hierusalem inquit, qui occidit prophetas. & lapidas eos qui ad te missi sunt. Quoties volui congregare filios tuos, quemadmodum congregat gallina pullos suos sub alas. & noluisti. Quare prophetas, quare antiquos iustos, quare Christum audire, ad eundemque se convertere noluerunt? Quia dilexerunt homines magis tenebras, quam lucem. Peccata tenebras vocat, vel quia ad æternas tenebras autorem suum perducunt, vel quia in peccatis viuentes tenebras, hoc est, latere cupiunt. Malè enim operantes in occulto sua explere desideria querunt. Est autem minus excusabile, dum quis in lucis presentia, dum lucis habere potest copiam, vult hæere in tenebris, quod tolerabilius foret.

Rom. 3.

Ioan. 14.

Marc. 12.

Matth. 1.

Marc. 6.

Matth. 11.

Matth. 23.

Peccata cur
voentur te-
nebras.

ret luce absente. Quamobrem maior hic apparet hominis ingratitude, quandoquidem lux orta est ei. Venit lux in mundum omnem illuminare hominem. Venit medicus sanare omnes. Occurrerunt nonnulli sese infirmos agnoscetes, cupientes ab infirmitatibus suis liberari. Alij impugnaverunt etiam medicum, resisterunt medico, noluerunt ab eo sanari: *Recede, inquit, a nobis, scientiam viarum tuarum nolumus.* Et hoc ideo, quia dilexerunt futurum de infante prophetavit Christo: *Ecce, inquit, hic positus est in ruinam, & in resurrectionem multorum in Israhel.* Venit ut filios suos colligeret, semen puta Abraham. Venit etiam omnibus generaliter, quia volebat saluum facere omnem hominem venientem in hunc mundum. Sed multi sua malitia abundantes occasionem sibi sumpserunt ruinæ: multi etiam de peccatis suis resurrexerunt. Erant enim eorum mala opera.

Psalm. 96.

Ioan. 3.

Iob 2.

Luc 2.

Omnis enim qui malè agit, odit lucem, & non venit ad lucem, ut non arguantur opera eius.

Qui enim vult esse in tenebris, quomodo potest non odisse lucem? Qui malus & iniquus dedita etiam ad hoc opera esse cupit, illi non ostendis, quas ignoret tenebras. Sunt enim eius mala non solum opera, verum etiam studia. Sed dicis: Quorum non erant, dum Christus venit, mala opera? Nonne ideo Christus venit, ut nos ab operibus liberaret malis? Quomodo ergo iudicandi sunt quorum opera erant mala, si ferè omnium erant mala? Quis enim mundum se gloriabitur habere cor? Erant sanè opera mala. Verum cum ita è res haberet, quidam tamen horum sua opera mala voluerunt abscondere, maluerunt in tenebris esse, noluerunt opera sua mala deserere: ideo non venerunt ad lucem, ne eorum opera arguerentur. Alij sua opera mala detestati sunt, planxerunt, sed cupiebant ab his liberari. Requirebant medicum, eius curæ se subdiderunt. Hi nimirum venerunt ad lucem, quoniam peccata sua damnare non modica est pars iustitiæ.

Prou. 10.

Qui autem facit veritatem, venit ad lucem: ut manifestentur opera eius, quia in Deo facta sunt.

Quomodo, inquis, in homine penitente opera in Deo sunt facta? Nempe ideo, quia cum Deo iam sentiens, sua opera mala cum Deo damnat, odit & persequitur. Damnare namque, odisse, persequi corrigereq; peccata sua, est opus facere in Deo & cum Deo. Qui enim huiusmodi sunt, hi illuminati sunt, quia venerunt ad lucem: hi curati sunt, quia obtemperarunt medico. Hi, inquam, quia volebant facere veritatem, odientes iniquitatem & mendacium, venerunt ad lucem. Neque enim erubuerunt opera sua quæ voluerunt esse manifesta, quia in Deo sunt facta. Det nobis filij pijsissimi Iesus cognoscere vilitatem nostram, iniquitatem nostram, deformitatem nostram, detque nobis easdem reformare, atque ad cultum suæ voluntati acceptissimum reducere, ut in eius luce tota die ambulemus, qui est benedictus in secula, Amen.

Opera sua facere in Deo & cum Deo quid sit. Psalm. 3.

Lux venit in mundum, & dilexerunt homines magis tenebras quam lucem. Ioannis III. Cum Dominus noster Iesus Christus ante dixisset, Filium hominis non venisse in hunc mundum ut iudicaret mundum, sed ut mundus per ipsum saluaretur, voluit in hoc omnibus spem venia prærogare, eosque ad se invitare, qui peccatis erant onerati. Erant enim omnes peccatores. Qui ut auerent ad Christum accedere, necessarium erat: ut illis finem aperiret pietatis. Necessarium erat, ut sese Patrem, consolatorem, Salvatoremque promitteret, non iudicem. Si enim mundum venisset iudicare, quis reus nisi compulsus accederet iudicem? *Si iniquitates observaueris Domine, Domine quis sustinebit?* Primum ergo hunc suum aduentum ad nos misericordissimus confitetur esse ad nos liberandos à peccatis, ad saluandos nos, & sibi in filios adoptandos. Quapropter ne quispiam timeret propter peccata sua Christum accedere, veniam desiderantibus singulis libenter donauit, quia (ut dixi) non venerat iudicare mundum, sed mundo misereri. Quod verò in secundo aduentu iudicabit nos, hoc erit propter nostram ingratitude, quia cum gratiam suam & nostrorum peccatorum remissionem vltro nobis ante obtulerit, hanc spreuimus accipere, & beneficia eius, prædicationes, labores, vigilias, passionis, reliquaque nostræ redemptionis opera omnia nobis per contemptum seu negligentiam nostram inuilita fecimus. Ideo in Euangelio hodierno dicit: Hoc est autem iudicium, quia lux venit in mundum, & dilexerunt homines magis tenebras, quam lucem, id est, propterea homines iudicabuntur, & hoc ab eis requiretur, quod lux venit in mundum & dilexerunt homines magis tenebras, quam lucem. Ego quidem nunc venio, non intendo in iudicium homines adducere, sed eos à peccatis eximere & liberare. Venite ad me omnes qui laboratis desiderijs vestris & concupiscentijs. Venite omnes qui peccatorum grandi estis mole onerati, & ego reficiam vos. Saluabo vos & liberabo, iam nolite timere. Quando in mundo sum, lux sum mundi. Ambulate dum lucem habetis. Ego vos docebo, ego ducam, ego protegam, ne tenebræ vos comprehendant. Verum, si contempnitis nunc gratiam quæ vobis offertur, de hoc iudicabimini, quod lux venerit vobis, sed vos magis amastis tenebras, quam lucem. Lux venit in mundum. Christus est lux, sicut scriptum est: *Erat lux vera quæ illuminat omnem hominem venientem in hunc mundum.* Est quædam lux illuminata, & est lux alia illuminans. Apostolis quoque Christus dixit: *Vos estis lux mundi.* Erant quidem Apostoli lux, per quos etiam Christus luceret in cordibus nostris: sed erant lux illuminata à Christo. Christus autem dicitur vera lux, quæ non habet ex accidenti seu ab alieno, sed ex seipso: et luceat. Itaque Christus lux est mundi multipliciter. Primo enim lux est mundo sua eruditione. Docuit enim nos mundum & carnis delicias spernere, docuit humiles & mites nos esse, docuit eos qui nos oderunt, diligere. Et quid est, quod ad salutem nostram pertinens non docuit? Eius igitur eruditio nobis lux est, qua videamus, quid vbiue sit nobis cauendum, & quid sit amplectendum. Est etiam viuendo atque patiendo nobis lux

Ioan. 1.

Psal. 129.

Christus quomodo quibusque sit lux.

Matth. 11.

Ezcha. 8.
Ioan. 12.

Ioan. 1.

Lux ut sit duplex.

Matth. 5.

Ioan. 1.

Christus vti nobis lux sit multis modis.

Matth. 16.

Marc. 8.

Lucæ 9.

Matth. 11.

Lucæ 6.

Christus.

Christus. Nam infans dum hunc ingrederetur mundum, quæ nobis mox orta lux est? Dum enim diuersorio excluditur, dum nascitur in stabulo, dum ante iumentorum ponitur ora, dum pannis inuoluitur, dum denique omnia hæc carnis incommoda, & ea quæ sunt carni molestiora elegit, nonne eius paupertas, humilitas, patientia & simplicitas hic nobis lux erit? Nonne in nobis interim reprehenditur ostentatio, auaritia, superbia, voluptas seu carnis delicia? Si igitur omnia hic aspera Christus tenerimus infans sustinuit, Christi interea seruus nunquid delicias & gloriam quæret? Itaque luce sua quid amandum, quid respuendum sit, Christus docuit. Debet enim membrum corporis suo conformari capiti. Quapropter ubique Paulus clamans ad Christi imitationem nos inuitare contendit. Christus quoque ipse lux nostra: *Qui sequitur me, inquit, non ambulat in tenebris, sed habebit lumen vita.* Quia ego eius qui me vult imitari, dux sum & legifer, idem sum ei lux & via, & veritas, & vita. Est præterea Christus lux nobis lucens in sacra scriptura erudiens nos, vt abnegantes impietatem & secularia desideria, sobriè & piè & iuste viuamus in hoc seculo. Inde enim nos erudiens, quibus datum non est tempore Christi viuere, ad nos tamen in sacra scriptura eius tam gesta quam verba peruenerunt. Hæc nobis lux sunt, qua ad Dei instrui-mur voluntatem. Hæc lux contraria est concupiscentijs nostris, & aduersatur carnalibus nostris desiderijs: roborat autem spiritum. Vnde scriptum est: *Concorda cum aduersario tuo quamdiu es in via.* Sacra scriptura, siue Dei verbum contrarium (vt dixi) est ubique carnalibus concupiscentijs nostris. Nos enim sumus avari, at Dei verbum præcipit largiri & misereri. Nos superbi sumus, Dei verbum nobis mandat humiliari. Nos irascimur & inuidemus fratri, verbum Dei præcipit reconciliari, iubet sine causa non irasci, iubet offendentibus iniuriam dimitti. Vide ergo vbi senseris scripturam sacram tuis peccatis, tuisque desiderijs malis aduersari, hic intellige lucem tibi esse sacram scripturam, quæ tibi peccata tua, quæ tibi vitia corrigenda ostendat. Quapropter tibi in hac re aduersaria est, quia optares tuis desiderijs potiri, ipsa id prohibente. Huic in via, hoc est, in hac vita te concordare oportet, nisi cum via finis aduenerit, ab eodem aduersario tuo, hoc est, à reclamante tibi sacra scriptura accusari (te enim in propria tua conscientia accusabit, quia in via tibi non concordasti) & à iudice damnari, in carcerem conjici, subireque supplicium malueris. Dixi igitur sacram scripturam tibi esse lucem, aut in sacra scriptura Christum tibi loquentem esse ducem verum, vt Christus loquitur: *Dilexerunt homines magis tenebras, quam lucem.* Oculis lippis certè lux est odiosa, & prauis mentibus odiosa est veritas. Proinde Pharisæis Christus dicit: *Qui ex Deo est, verba Dei audit: ideo vos non auditis, quia ex Deo non estis.* Hoc quid aliud erat dicere, quam si dixisset: Vos ideo non venitis ad lucem, quia magis diligitis tenebras vestras, quam lucem? Tertio, est Christus nobis lux, quæ nobis lucet, quæ nos dirigit ac docet per sanctam inspirationem. Nemo est qui non sentit se multoties illicitorum argui intus in mente. Hi autem potissimè diuinam recipiunt inspirationem, qui libenter instinctui huiusmodi diuino acquiescunt. Sunt enim grati Deo, & eius non contemnunt vocem. Sic Dauid: *Audiam, inquit, quia loquatur in me Dominus Deus.* Et Samuel: *Loquere, inquit, Domine, quia au-*

Lucæ 2.

1. Cor. 4.
& 11.
Ephes. 5.
Philip. 3.
Ioan. 1.
Ioan. 4.
Titum 2.

Matth. 5.
Aduersarius
nostrus cū
in via con-
cordare de-
beamus quis
sit.

Matth. 18.
Lucæ 14.
Matth. 5.
Matth. 6. 17.
Lucæ 11.

Matth. 5.

Ioan. 14.

Ioan. 8.

Inspiratione
diuinam qui-
nam recipi-
ant.

Psal. 84.
1. Reg. 3.

dit seruis tuis. Deus itaque eos qui huiusmodi sunt, sua continua dignatur al-
locutione interna, qua efficiuntur meliores. At verò hi, qui inspirationes
sacras negligunt, & nonnunquam dedita opera illis resistunt, hoc est, qui
ex harum admonitione, ubi se sentiunt tristari aut turbari, alienas peregrin-
nasque studiose querunt consolationes, vt timoris quem ex infirmitatibus
huiusmodi, & ex reprehensione spiritus sancti contraxerunt, tristitiaque
salutaris obliuiscantur. (Volunt enim hic laetos possidere dies, & abesse à
tristitia quacunque) Vnde non solum ad quod diuinitus monentur, id non
faciunt, sed etiam admonitiones ipsas nolunt. Hoc quid aliud quæso est,
quam spiritui gratiæ contumeliam facere? Habemus hoc ex verbis Christi,
cum de missione Spiritus sancti Apostolis loqueretur: *Cum uenerit*, inquit,
spiritus ille ueritatis, ille arguet mundum de peccato, & de iustitia, & de iudicio. Ar-
guit uera & per seipsum intus homini in mente loquens, & per hominem
foris erudiens. Verum filij huius seculi, quomodo dicit Christus, magis di-
ligunt tenebras, quam lucem.

Inspiratio-
num diuina-
rum negle-
ctores quid
periculi inci-
dant

Hebr. 10.

Ioan. 16.

Ioan. 3.

Ioan. 14.

Per homines
vt Christus
nos instruat.

Correption-
es libenter
gratenterque
esse suscipi-
endas.

Tenebras, su-
as amantes
qui sunt.

Ioan. 7.

Quarto, lux est nobis Christus in omni homine, qui ueritatem docet.
Christus enim ueritas est. Et quisquis siue doctorum, siue prælatorum, aut
honorum fuerit amicorum, qui nobis ueritatem dicit, hic lucem nobis of-
fendit, qua uideamus quomodo sit nobis in Dei itinere ambulandum.
Libenter sufferamus igitur correptiones ab hominibus, quocunque etiam
animo illi nobis nostras infirmitates ostendunt, aut defectus obijciunt,
quia expedit nobis (tametsi tristes interdum audiamus) vt qui nos oculis
nostris intueri nolumus, nos ab alijs monstrari nobis. Vnde cunque itaque
ueniat correptio, à quocunque ueritatem audieris, Christum tibi loquen-
tem intellige. Conuerte te ad lucem, exhibe huiusmodi uultum loquen-
ti, vt gaudeat de sue exhortationis fructu. Fac ita gratias agas illi, vt cum
denuo quid in salutem tibi fuerit dicendum, non timeat te grauate laturum,
memor quod prioris exhortationis charitatem à se animo candido tuleris.
Noli te corrigenti exhibere eum qui tenebras suas diligit, qui in tenebris
manere instituerit, aut qui tenebras etiam suas propugnet. Hoc enim im-
piè satis nonnulli faciunt, non solum inter mundanos, sed etiam in mo-
nasterijs, aut inter alios in congregatione bonos uiuentes (quod minimum
est salutis indicium) Hoc namque modo nonnulli uiuunt, vt eorum uita
tam omnibus sit fastidio, omnibus lætitiæ, omnibus molestiæ: tolerantur
tamen: tametsi propter generale uitandum scandalum, aut pro-erandam
conscientiam prælati, necesse sit quandoquæ eos obiurgari. Quod tamen uer-
factum fuerit, nullo possunt placari sermone. Tenebras enim suas defendunt,
& eos qui se auocare ab his contendunt, odiunt atque persequuntur.
Officium charitatis, hoc est, monitionem sui, odium & persecutionem
clamant: quo fit, vt aliquando eos sit necesse omnino relinquere sibi,
ne deteriores fiant. Heu bone Iesu, quis hos à tenebris extrahet? Quam
uerum est quod in hodierno Euangelio Christus subiungit: Omnis animus
qui malè agit, odit lucem: & non uenit ad lucem, vt non arguantur opera
eius? De his enim loquitur qui lucem odiunt, qui tenebras amant suas,
& in proposito perseverant peccandi: non de his qui aliquando oderunt
ueritatem, & peccauerunt, modo uerò saniori uiuere instituant mente, &
seipso

seipfos corrigunt. Vnde de illis quoque Apostolus dicit: *Omnes enim peccaverunt & egent gloria Dei.* Omnis igitur, non qui per ignorantiam aut per infirmitatem labitur, sed qui studiose perseveranterque & diligit & defendit iniquitatem, odit lucem. Hanc quamdiu oderit, non est possibile eum inter adoptionis diuinæ filios numerari. Cæterum, qui facit, inquit, veritatem venit ad lucem, vt manifestentur opera eius, quia in Deo sunt facta. Qui facit veritatem, hoc est, qui cum Deo sentit, & seipsum iudicat, odians in seipso iniquitatem suam, & condelectans legi iuxta interiorem hominem, ille venit ad lucem. Quamuis enim aliam videat legem in membris suis, repugnantem legi mentis suæ, captiuumque ducentem se in lege peccati, quæ est in membris suis, ingemiscit tamen & clamat, confiteturque suam miseriam, & plangens se dicit: *Infelix ego homo, qui me liberabit de corpore mortis huius?* In hoc autem cum Deo sentit ac facit, quia Deus odit peccatum & damnat. Proinde si iam homo suum quoque peccatum oderit damnaueritque, Deo consentit, facitque idem cum Deo: & venit ad lucem, vt manifestentur opera eius, quia cum Deo sunt facta. Quando peccabat, quando scortabatur, quando fraudabat innocentes, quando commensationibus vacabat, faciebat opera mala sine Deo, imo & contra Deum. Quamdiu itaque sic illi placuit agere, odio habuit lucem, quæ illi peccata sua ostendebat, amavitque tenebras. Porro, vbi ipse quoque ceperit detestari peccata sua, ceperit damnare, plangere & persequi in se malum, iam cum Deo facit, iam non erubescit venire ad lucem, vt manifestentur opera eius. Hoc est, non timet manifestari opera sua, quantum ex natura est operum, licet fortasse optet latere ex humilitate ad gloriæ humanæ tentationem declinandam. Videtis charissimi, quam benignè Dominus loquitur nobis, promittens nihil id nobis nocere posse, si etiam peccauerimus Domino, modo non diligamus peccata nostra, modo non defendamus, non abscondamus, sed confiteamur, pro hisque ingemiscamus ad Deum, illaque non iteranda proponamus. Quis iam in peccato filij est vestrum constitutus, qui nolit relinquere peccatum suum, qui nolit ad lucem venire, vbi peccati sui grauitas sibi ostendatur? Quisquis is est, quantum putatis habet amaritudinem in conscientia sua, & nullam pacem? Tenet eum captiuum diabolus, tenetur præterea adeo à peccato captiuus, vt iam sibi videatur non posse peccatum deserere. Videtisne quam miserrima, & multo omnium sit infelicissima hæc captiuitas, quam rodit, & etiam nolens impugnat conscientia amara? Vult peccator aut potius velle se putat abstinere à peccato, & non potest. Scit sibi deberi infernum, scit ad gehennam ignis infernalis se properare, nec tamen sibi fraena potest imponere. Qui ergo vno sic est peccato retentus, mox nisi per poenitentiam resurgat, ad aliud conijcitur peccatum. Iam enim victus est à diabolo, iam succumbit & succubuit hosti, factus est in eius potestate, adeo vt multo sit, quam olim erat ante peccatum, infirmior. Videtisne modo, quam noceat vel vno peccato teneri, quod occasio sit multorum? Quanto enim sæpius iteratur, tanto vitatur difficilius, adeo vt aliquando desperantes huiusmodi dicant: Non possum abstinere, non possum relinquere, quâuis hoc sit falsum. Omnia enim peccata Dei auxilio vitari possunt.

Rom. 3.
Lucem odientes qui sint.

Veritatem facere quid sit.

Rom. 7.

ibidem.

Peccati captiuitas quam sit miserrima.

Peccata omnia posse vitari per diuinum auxilium.

Semper etiam præsens est homini diuinum auxilium. Ac ideo non possunt, quia non satis volunt. Vellent quidem à concupiscentia se fore liberos, velent à se tolli tentationem resistendique laborem, & omnia irritamenta, omnesque extingui in se inclinationes percuperent, vt absque suo conatu Deus illos faceret bonos, hoc est, vt suo conatu nihil cooperante, nihil animo suo tolerante, infunderentur sibi virtutes & Dei dona, optarent. Nolunt enim sibiipsis vim aliquam inferre (vt scriptura monet: *Regnum celorum vim patitur, & violenti rapiunt illud*). nolunt pugnandi molestiam sentire, nolunt contra se dimicare, nolunt denique peccati illecebra carere: ideo gratia obicem ponunt.

Masth. 11.

Iustificari neminem posse nisi volente.

Deus enim, etsi possit, non tamen, nisi tu quoque velis tibi auferri, tollet peccata tua. Neminem de communi lege sua contra voluntatem ipsius iustificat. Quare enim animam, potentias, vires, mentem, intellectum, memoriamque tibi dedit, quare alia tam multa remedia tibi contra peccatum prouidit, nisi vt donis his tibi collatis contra peccatum vtaris, & non eadem negligas dona, nec eisdem ad conditoris contumeliam vtaris? Vnde ergo intellectu, industria, viribusque tuis iam tibi datis, facti tibi constantem voluntatem à peccato recedendi. Spera diuinum auxilium, applica vires & labore indefesso obfiste peccato, quasi illud expugnaturus, reuerentiam Deum maximè inuocans, in eius misericordia confidens: & videbit certissimum (si tamen perseueraueris, nec à studio hoc, licet fortasse in terra labaris, destiteris) super te auxilium diuinum, vt quod non poneras, aut non posse existimaueras, iam in Deo & cum Deo possis. Scito præterea, cum qui peccat, seruum esse peccati, efficique peccato tributarium & miserum, eumque obligari, à quo vestigal suum hostis improbus exigit. Quapropter cum vnum sit peccatum causa posteriorum, scitque de vno peccato trahamur in aliud, noli tu morari in peccato vel vno: sed vbi cecideris, quam primum te discute, teipsum damna, plange, conficere, & peccati hoc iugum ab humeris tuis excute, Deoque reconciliare, vt contra tentationum insultus, quando redierint, non vt miser, imbellis atque captiuus teipsum non defendas, sed vt miles impiger & Dei virtute armatus, Dei gratia fretus, atque super eum fortitudine nitens hostem inuadas, sternas, contempnas, atque foras extranimiz tua claustrum detineas, gratia Dei & Domini nostri Iesu Christi semper protectus, qui est benedictus in secula, Amen.

Ioan. 1.

FERIA TERTIA. POST SOLENNITATEM
Pentecostes, Lectio Actor. VIII.

N diebus illis, Cum audissent Apostoli, qui erant Hierosolymitanæ, quia receperat Samaria verbum Dei, miserunt ad eos Petrum & Ioannem. Qui cum venissent, orauerunt pro ipsis, vt acciperent Spiritum sanctum. Nondum enim in quenquam illorum uenerat, sed baptizati tantum erant in nomine Domini Iesu. Tunc imponebant manus super illos, & accipiebant Spiritum sanctum.

PARA